

מאוצרות הפרשה

שיעזב החוטא חטאו ויסירו ממחשבתו ויגמר בלבו שלא יעשהו עוד... ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם". לכן כתוב "ושבת עד ה' אלקיך", "עד" מלשון עדות, שהקב"ה יעיד עליו שלא ישוב יותר לחטא. (ומתוק האור)

תחל שנה וברכותיה!

למרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל צרם שלקראת ראש השנה נצמדים אנשים לפתגם "תכלה שנה וקללותיה" והעיר "יש להזהר בזה שלא להיות חס ושלום כפויי טובתו של מקום". ובאמת כאשר מתבוננים בשנה החולפת, ישנה נטייה להתרכז יותר כמה היה חסר – מתוך הכנה, תקווה ותפילה שבשנה הבאה החסר הזה יתמלא! אך מה עם כל השפע שכן היה?! האם זה נכון לסכם ולתמצת את כל השנה החולפת – על כל שפעה ומתנותיה הטובים שבכל זאת היו – בתואר "שנה וקללותיה"?... לפיכך המליץ מרן הגאון רבי שלמה זלמן "להודות באותה מידה על כל החסדים והטובות שהיו במשך השנה – ולייחל שימשיכו גם הלאה!"

בנוסף העיר שלא טוב מה שעושים חלק ממדפיסי לוחות – השנה שמדפיסים בסוף הלוח "תכלה שנה וקללותיה" – כי מה טעם להתנבא שנה שלמה מראש שהולכות להיות קללות, ואין זה אלא כפתיחת פה לטשן ח"ו...! (הליכות שלמה)

אמור מעתה: תחל שנה וברכותיה – כתיבה וחתומה טובה!

כל אחד והסרדין שלו

בתום שיעור לקראת יום הדין שמסר המגיד מישרים רבי ברוך רוזנבלום שליט"א, ניגש אליו אחד המשתתפים ותחב לידו קופסת סרדינים! זו אמנם מצווה גדולה – אך הוא לא תכנן לאסוף באותו ערב מצרכים ליד-אליעזר!... "אם הרב אוכל את זה – הוא מסודר!" קבע הלה בפתאום. – למה? בעצם, מה זה? "כבוד הרב; מתי שאוכלים אומרים 'יהי רצון שיסור-הדין'. יש לנו מסורת במשפחה שמי שאוכל דג 'סרדין' בליל ראש השנה ואומר את 'יהי-רצון' הזה, הדין סר מעליו סרדין=סר-דין!"

בהזדמנות אחרת הבחין ביהודי בודק 'אננס' בחנות ירקות בערב ראש השנה, כמו שבדקים אתרוג בערב סוכות. – ומה זה? הגמרא אומרת "הרואה פיל בחלום – פלאות נעשו לו. פילים – פלאי פלאות נעשו לו" (ברכות נו:). אז מי שאוכל אננס בליל ראש השנה ניסי ניסים נעשו לו! – למה? כי יש באננס שני נונין, זה מרמז על ניסי ניסים על משקל הפילי פלאות של הפילים. – עדיף שתסמוך על שני הנונין שמופיעים בבננה, ואת ההפרש שבין מחיר הבננה לאננס תתרום לצדקה!...

נחמד לחייך "על חשבון" יהודי מסורתי תמים, שחושב שמנהג הסימנים הוא מדאורייתא. שמשקיע את העיקר בזה, ולא בחשבון נפש נוקב. אך האמת היא שכל אחד והסרדין שלו. כל אחד והאננס שלו. כל אחד שלא מגיע לראש השנה מוכן בקבלת עול מלכות שמים – לפום דרגה דיליה – הרי הוא שקוע עדיין – ביחס למה שמצופה ממנו – בסרדין שלו. ובאננס שלו - - - (מוסף שבת קודש יתד נאמן)

ושבת עד ה' אלקיך (ל, ב)

על כחה של התשובה שנינו בפרקי אבות (ד, יא): "רבי אליעזר בן יעקב אומר: העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד, והעובר עברה אחת קונה לו קטגור אחד, תשובה ומעשים טובים כתרים בפני הפרענות".

נתבונן: מה דינו של אדם שעשה אלף מצוות, ולפתע עבר עברה אחת, האם העברה הזאת מתבטלת בתוך המצוות? ודאי שלא. וכן להפך – מצוה אחת אינה מתבטלת גם בין אלף עבירות.

זה שאמר התנא: "העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד" – גם אם יש לו אלף עבירות. "והעובר עברה אחת קונה לו קטגור אחד" – גם אם יש לו אלף מצוות. ממשך התנא: "תשובה ומעשים טובים כתרים בפני הפרענות", כלומר, זו העצה היחידה להנצל מן הפרענות. מדוע?

באר ה"ילקוט הגרשני", שהנה, לכאורה, מתעוררת קושיא עצומה: הן כדי לבטל דבר, מדאורייתא מספיק שיהיה חד בתרי [אחד בשנים], מדרבנן – אחד בששים, בתרומה – אחד במאה, בערלה – אחד במאותים, ואחד באלף ודאי בטל. מדוע, אם כן, כשיש לאדם אלף מצוות והוא עשה עברה אחת, אותה עברה אינה מתבטלת באלף המצוות? התשובה היא, כי זהו דבר שיש לו מתירין, שאפילו באלף לא בטל. ומהו כאן ה"מתירין"? התשובה! לכן, "העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד, והעובר עברה אחת קונה לו קטגור אחד", ומדוע העברה אינה מתבטלת? כי "תשובה ומעשים טובים כתרים בפני הפרענות", האפשרות לעשות תשובה על העברה גורמת לכך שתחשב כדבר שיש לו מתירין, שאפילו באלף לא בטל. (לאור הנר)

ושבת עד ה' אלקיך ושמעת בקולו (שם)

הקשה כ"ק מרן האדמו"ר ממישקולץ שליט"א: אם אדם הגיע למצב של "ושבת עד ה' אלקיך" או ודאי "ושמעת בקולו" – ששומע בקול ה', וכי אפשר לשוב לה', בלי לשמוע בקולו? ואם כן מה הם כפל הדברים "ושבת עד ה' – ושמעת בקולו"? ותירץ באופן נפלא: דידועים דברי חז"ל (אבות פ"ו ב) "בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה". וכן מובא בזהר הק' (נשא דף קכ"ו) "בכל יום יוצאת בת קול ומכרזת שובו בני שובבים".

והקשה ה"בעל שם טוב" הקדוש ז"ע: ממה נפשך, אם הבת קול מיועדת בכדי שהבריות ישמעו אותה, אם כן למה אנו לא שומעים זאת, ואם היא לא בכדי שנשמע אותה, אז למה יוצאת בכלל בת קול? ותירץ שלכל יהודי בכל מצב שהוא, עובר בקרבנו במשך היום שבריר שניה של התעוררות תשובה פנימית. שבריר שניה זה, מגיע לאדם ע"י ה"בת קול" שיוצאת בכל יום, ועל האדם מוטל ליישם את התעוררות תשובה זו, ולהביאה לידי מעשה. עד כאן דברי הבעש"ט הק'.

ועל פי זה תירץ מרן אדמו"ר שליט"א את דברי הפסוק: "ושבת עד ה' אלקיך" – על היהודי לחזור בתשובה לכורא עולם. ואיך הוא יזכה לכך, ע"י "ושמעת בקולו" – שהאדם יישם את הבת קול למעשה... (פנינים)

שם. מה הכוונה "עד ה' אלקיך"? החיד"א ב"נחל קדומים" באר זאת על פי דברי הרמב"ם בהלכות תשובה (פ"ב ה"ב) "ומה היא התשובה?

לחדש את 'החווה' על כל פרט

רבים טועים לחשוב, שמה שכבר יש להם – ללא ספק, יהיה להם גם בהמשך. לאדם בריא, נראה מובן מאליו שהוא ימשיך להיות בריא, שהלב ימשיך לפעול ביעילות מופלאה כרגיל, הכליות תמלאנה את תפקידן באופן מושלם, הרגלים תובלנה במרץ, והידיים תתפקדנה כראוי. כל זה אינו מובן מאליו, ואינו מובטח בשנה החדשה. צריך להתפלל ולבקש על כך! בחור אחד, כבן שמונה עשרה, סיפר לי איך הבין את היסוד החשוב הזה בדרך הקשה: זה קרה בחופש הגדול. הבחור לא עשה שום דבר מסוכן, רק הגיע למוסך של אביו לבקש ממנו משהו. נהג אחד חסר אחריות אבד שליטה לרגע, והמכונית מחצה את הבחור אל הקיר בעצמה עזה. התאונה היתה קשה מאוד. מתוך ההכרה המערפלת, הוא קלט שרגל ימין שלו מרוסקת, ורגל שמאל בכלל נתלשה ממקומה, ה' ישמור. כאשר התברר שהוא שרד ונשאר בחיים, נשמו כולם לרוחה, והודו מקרב לב על הישועה הגדולה. אבל המצב שלו כלל לא היה פשוט – הוא אושפז ב"תל השומר". בינתיים הוא הספיק לעבור שני נתוחים, וזו רק ההתחלה. עדין לא מדברים בכלל על הרגל התותבת, שתאפשר לו לתפקד ולהיות עצמאי. זה נראה כרגע חזון רחוק. המאמצים מתמקדים, בינתיים, בטיפול ברגל המרוסקת, ובסיוע פסיכיאטרי צמוד, כדי שיוכל לצאת מהטראומה. יום אחד התאספו ליד מיטתו כמה חברים, שרצו לחזק אותו ואת עצמם, ולשמח אותו. הוא ישב על המטה, רגל אחת בולטת מתחת לשמיכה, חבושה בתחבושות רבות. בצד השני השמיכה שטוחה, ריקה. הוא הביט בחברים שעמדו סביבו, והשתדלו שלא יראה כמה הם מרחמים עליו. "אני רוצה לומר לכם משהו חשוב" אמר פתאום בסערת נפש. "חברים שלי, נראה לכם שלפני ראש השנה שעבר התפללתי על הרגלים, שתהינה בריאות ומתפקדות? מה פתאום!?! ביקשתי הצלחה בלימודים ובכל הענינים. אבל תאמינו לי שממש לא עלה על דעתי להתפלל שתהינה לי שתי רגלים, ולא סתם שתי רגלים אלא אחת מהן לא תהיה מרוסקת, ואף אחת מהן לא תהיה תותבת! אתם חשבתם בחיים שלכם להתפלל על הרגלים?! רגלים, שפשוט הולכות ועומדות ומתפקדות – זה דבר להתפלל עליו?! עכשיו כלנו רואים, שהתשובה היא כן! והמתנה הזאת של הרגלים בריאות אינה מובנת מאליה, וצריך להתפלל על כך מעומק הלב. רצוי לפני שיהיה מאוחר מידי... לא חלמתי בחלומות השחורים ביותר שלי, שבראש השנה הזה אמצא את עצמי בתל השומר בלי רגל. תראו איך כל החיים שלי השתנו בבת אחת. אני אהיה מוגבל בתפקוד שלי, אני אצטרך למצוא כלה מאוד מיוחדת, שתסכים להתחתן עם בחור נכה. הילדים שלי יהיו בנים של אבא נכה בעל רגל תותבת. כל כך הרבה מתנות ניתנו לי – ברוך ה'. בתאונה לא נפגע הראש, ולא נפגעו העמוד השדרה או אברים פנימיים. ברוך השם, ניתנה לי בריאות באופן כללי – הכליות מצוינות, הלב דופק כמו שצריך, העיניים רואות מרחוק ומקרוב. גם הידיים מתפקדות היטב. ברוך השם הכל בסדר – הבלוטות והתאים והעור והשרירים... אבל מה? – על דבר אחד לא חידשו את החווה בראש השנה לא גזרו שתהינה לי רגלים בריאות, ושלימות ומתפקדות. לולי קרה לי מה שקרה, לא הייתי חושב כלל על הכיוון הזה. הייתי ממשיך לחשוב, שכל מתנה שקיבלתי משמים היא מובנת מאליה ואין ספק שתמיד שתשאר. אני לא יודע למה אבדתי את הרגל. אני מקווה, אגב, שמדובר רק ברגל אחת שאבדה ממני, והרגל השנייה תנצל ותבריא... יכול להיות, שהרגלים שלי הלכו למקומות אסורים, ולכן הם נפגעו באופן קשה כל כך". אלו היו תובנות עמוקות של בחור, שחש על בשרו, למרבה הכאב, שבכל שנה מחדש עלינו להתפלל ולבקש על כל הטובות שיש לנו – שנשוב ונזכה להן בשנה הבאה. (הרה"ג רבי מנחם שטיין שליט"א, דורש טוב)

פינת ההלכה

ירקות מיבול נכרי שעבר עליהם זמן הביעור – האם להנהיגים בהם קדושת שביעית אסור לטלטלם בשבת משום מוקצה?

שאלה: במהלך סעודת השבת בבית משפחת בלוי הגישו לשולחן את הסלטים. האבא בירר האם כשערכו את הקניות הבחינו מהיכן הגזר, מיבול נכרי או מיבול חו"ל, והבת הגדולה השיבה שהיה כתוב על הגזר שהוא מיבול נכרי. אמר האבא, אם כן אסור לאכול אותו, כיון שבחודש מנחם אב כבר עבר זמן הביעור, וכיון שלא ביערו אותו ולא הפקירו אותו כדין נאסר באכילה. אמרה עקרת הבית, אם כן נוריד מהשולחן את כל הסלטים ואת קציצות הדגים שמכילים גזר. אמר הבן הגדול לאביו, אולי המאכלים הם מוקצה, כיון שנאסרו באכילה. נענה לעומתו האח השני, איך יתכן שזה מוקצה, הרי יש אנשים שמקילים בקדושת שביעית ביבול נכרי, יוצא שהמאכלים מותרים להם באכילה, וכל דבר שראוי לחלק מהאנשים אינו מוקצה, כשם שתרומה אינה מוקצה כיון שראויה לכהן, וכך התעורר נידון הלכתי מרתק על שולחן השבת בענייני קדושת שביעית ומוקצה. ובכן, מהי ההלכה לגבי אכילת הגזר וטלטולו?

תשובה: כתב הגרמ"מ קארפ שליט"א בספרו ה' שבת בשבת (ח"ב פ"כ סמ"ז) שדבר האסור באכילה ויש שנוהגים בו היתר, אם האוסרים אותו הוא מחמת מנהג כמו קטניות בפסח, ואותם שלא נוהגים כן מותר להם המאכל, אזי אין המאכל מוקצה, אבל אם להאוסרים הוא אסור מעיקר הדין, כמו ירקות של היתר מכירה בשביעית שדינם כמו ספיחים, אז אף שיש אנשים שמקילים בזה, כיון שלהאוסרים הוא אסור מן הדין הרי הוא מוקצה. ומקורו מדברי החזו"א (סי' מ"ט ס"ק ל"ו ול"ז ע"ש). מעתה בנדון השאלה יש כמה וכמה צדדים להלכה, ונבאר את הצדדים בקצור ובתמצית, ולמעשה כל אחד ישאל את רבותיו. יבול נכרי, דעת רבים מהקדמונים שנוהג בו קדושת שביעית, ה"ה המבי"ט ומהרי"ט והר"ש סירליאו ומהר"י קורקוס והרדב"ו והשל"ה הקדוש והחרדים, וכן מפורש בדברי הרמב"ם בתשובה, ויש שכתבו שאף מן הבית יוסף חזר בו וסובר שיש לנהוג קדושת שביעית. יבול שיש בו קדושת שביעית שעבר זמן הביעור ולא ביערו אותו, נאסר. דעת הר"ש הזקן שהובא בקדמונים, שיבול של נכרי אף שהוא קדוש בקדושת שביעית לא נתחייב בביעור, כיון שהגוי אינו מחויב להפקיר, ולא הסכימו לזה הפוסקים. דעת החרדים שפירות שלא התבערו בשוגג לא נאסרו באכילה, ויש חולקים, יעוי' משפטי ארץ (פל"ב ס"ג). דעת הדרך אמונה שיבול נכרי שהיה בחנות שמוכרת בדרך שליחות בשעת הביעור, לא נאסרו הירקות. העולה מכל האמור שלגבי יבול נכרי יש כמה צדדים להקל שלא נאסרו הפירות, ובוודאי שלא נעשו מוקצה. (הרה"ג רבי מרדכי הלוי שורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית, הובא בהפחת בכל יום)

חידה שבועית

איזה חוזי השמאן 12 שנה אלימה וזו גבול אגנו זיקים אר צה?

תשובה על חידה פר"ש: 'ארור... וענה כל העם אמן'. תשובה על חידה: 4,100. שם הזוכה: יצחק יוסף זבדי נ"י

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות שלמה צרובניץ לאירוסי הבת הנכדה משפחות נוימן-נחשון להולדת הבן הנכד
גני הדר-עמישב: משפחת רוזן לבר מצוה משפחת גלשטיין להולדת הבת משפחת שבתאי כהן להולדת הבת
 משפחת לונטהל להולדת הבת משפחת גרינברג לאירוסי הבת

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

היחידה לתרבות חרדית
 מינהל שירותי קהילה

